

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/73/2015
Identifikačné číslo spisu: 3014200519
Dátum vydania rozhodnutia: 25.08.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3014200519.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Mariána Trenčana v právnej veci navrhovateľky : W.. V. N., bytom M. XXX/XX, G., právne zastúpená advokátom JUDr. Ivanom Králikom, so sídlom Slivková 11, Trenčín, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č.k. 12Sd/157/2014-45 zo dňa 28.mája 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 12Sd/157/2014-45 zo dňa 28.mája 2015 p o t v r d z u j e.

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trenčíne napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 14. mája 2014, ktorým odporkyňa podľa § 70 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.") zamietla žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok, pretože nezískala potrebný počet rokov dôchodkového poistenia. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že ich náhradu navrhovateľke nepriznal.

Predmetným rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 14. mája 2014 odporkyňa podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietla žiadosť navrhovateľky o priznanie invalidného dôchodku s odôvodnením, že i keď pre pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 45% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou bola uznaná za invalidnú, v období pred vznikom invalidity, t. j. pred 10. aprílom 2014 nezískala potrebný počet rokov (najmenej 15 rokov) obdobia dôchodkového poistenia, ale získala len 2 137 dní (5 rokov a 312 dní) dôchodkového poistenia, preto nespĺňa jednu z podmienok vzniku nároku na invalidný dôchodok.

Odporkyňa súčasne v rozhodnutí, s poukázaním na ustanovenia § 60 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., uviedla, že dobu služobného pomeru v Policajnom zbore od 1. apríla 1985 do 31. mája 2010 nehodnotila, nakoľko táto bola zhodnotená pri priznaní výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov.

Krajský súd sa so záverom odporkyne stotožnil a napadnuté rozhodnutie podľa § 250q O.s.p. ako zákonné potvrdil. Okrem iného poukázal na skutočnosť, že na určenie sumy invalidného dôchodku nie je možné započítať dobu výkonu služby a hrubé zárobky, pretože vtedajšia Česká a Slovenská Federatívna Republika sa v roku 1991 zaviazala prijímať záväzky len pokiaľ ide o časť III. Dohovoru o invalidných starobných a pozostalostných dávkach týkajúcich sa starobného dôchodku, pričom invalidný dôchodok je uvedený v II. časti a do úvahy neprichádza ani aplikácia článku 33 ods. 2 Dohovoru v časti VI. Spoločné ustanovenie.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka odvolanie, ktorým namietala, že potrebných 15 rokov poistenia splnila a pre priznanie invalidného dôchodku by sa jej z osobitného systému mala uznať potrebná doba dôchodkového poistenia. Vylúčenie hodnotenia doby poistenia z osobitného systému sociálneho poistenia, v ktorom získala dávku dôchodkového poistenia, je nespravodlivé a odníma jej tak priznanie rovnakých výhod ako majú napr. poistenci, ktorí sú poistení v zahraničných systémoch sociálneho poistenia. Poukázala na rozsudok najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 So/138/2011, podľa ktorého priznanie výsluhového dôchodku podľa zák. 328/2002 Z.z. nevyklučuje, aby obdobie výkonu služby profesionálneho vojaka /policajta a vojaka prípravnej služby/ nebolo považované za obdobie dôchodkového poistenia podľa zákona o sociálnom poistení, ktoré je významné pre zistenie výšky dôchodku. Rozsudok krajského súdu navrhla zrušiť a zaviazat' odporkyňu na vydanie nového rozhodnutia a priznať jej invalidný dôchodok zodpovedajúci priznanej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k odvolaniu označila námietky navrhovateľky za neopodstatnené, trvala na správnosti napadnutého rozhodnutia a v súvislosti s odkazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7 So/138/2011 namietala, že ide o právny názor súdu v skutkovo a právne odlišnej situácii. Rozsudok krajského súdu navrhla ako vecne správny potvrdiť.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno vyhovieť.

Podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 72 ods. 1 písm. g/ zákona o sociálnom poistení počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistencova vo veku nad 45 rokov je najmenej 15 rokov.

Podľa § 72 ods. 2 zákona o sociálnom poistení počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity zákona o sociálnom poistení.

Nebolo sporné, že navrhovateľka ako príslušníčka Policajného zboru získala 25 rokov a 67 dní služby

(od 1.4.1985 do 31.5.2010), na základe čoho jej vznikol nárok na výsluhový dôchodok z osobitného systému sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov podľa zákona č. 328/2002 Zb., ktorý jej bol podľa oznámenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sekcie personálnych a sociálnych činností z 3.3.2014 priznaný od 1.6.2010. Taktiež nebolo sporné, že vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, upraveného zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení získala obdobie dôchodkového poistenia (tzv. „civilné zamestnanie“) v rozsahu menej ako 15 rokov. Sporným nebol ani dátum vzniku invalidity od XX. F. XXXX, ku ktorému navrhovateľka dosiahla vek 49 rokov.

Podľa § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie policajt a profesionálny vojak nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Podľa § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31.12.2003, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Pretože Najvyšší súd Slovenskej republiky v inej obdobnej veci vedenej pod sp. zn. 9 So/138/2014 pri posudzovaní zákonnej úpravy nároku na invalidný dôchodok mal za to, že ustanovenia § 60 ods. 2 a 3 a § 255 ods. 5 a 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nie sú v súlade s čl. 12 ods. 2, čl. 39 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky a dňa 29.11.2016 podal na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na začatie konania o súlade ustanovení § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov s článkom 39 ods. 1 a článkom 55 ods. 1 Ústavy, konajúci senát v súlade s § 109 ods. 1 písm. b/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v spojení s § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok uznesením zo 14. februára 2017 odvolacie konanie prerušil. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezhosťou z dňa 13.02.2019 sp. zn. PL. ÚS 16/2017-52, tomuto návrhu najvyššieho súdu nevyhovelo. V dôvodoch nálezu Ústavný súd okrem iného uviedol:

„... posudzovanie nároku na vznik invalidného dôchodku sa systémovo posudzuje podľa právnej úpravy, t. j. iného systému, ako je sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov vrátane potrebnej doby zamestnania ako jednej z podmienok pre vznik nároku naň. Možnosť vzniku nároku na invalidný dôchodok zo systému „všeobecného“ sociálneho poistenia osobám, ktoré boli účastníkmi systému sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov, môže fakticky/reálne nastať až po tom, ako policajt alebo vojak ukončil svoj služobný pomer, bol mu priznaný výsluhový dôchodok a rozhodol sa ďalej pracovať ako zamestnanec participujúci obligatórne na sociálnom poistení podľa zákona o sociálnom poistení.

Z dôvodu, že ide o osoby začlenené do samostatného systému sociálneho zabezpečenia rešpektujúci osobitnú náročnosť ich práce a verejný záujem na zabezpečení výkonu týchto služieb ktoré sa po skončení ich služobného pomeru zamestnali v rámci iných pracovnoprávných vzťahov zakladajúcich ich účasť na sociálnom poistení, kde však platia iné pravidlá, môžu sa im tieto iné pravidlá zdať, vzhľadom na čas, kedy do týchto nových vzťahov vstúpili, prísne. Zdanie prísnosti môže u nich evokovať aj zdanie protiústavnosti.

Podľa názoru ústavného súdu by ale riešenie, ktoré by v rámci sociálneho poistenia bez ďalšieho favorizovalo určitú skupinu subjektov z iného systému sociálneho zabezpečenia - odpustiť alebo znížiť bez ďalšieho všeobecne ustanovenú potrebnú dobu účasti na sociálnom poistení pre vznik nároku na invalidný dôchodok - by bolo vo vzťahu k ostatným účastníkom systému sociálneho poistenia nesystémové a nespravodlivé. Ak by malo ísť o „zmäkčenie“ podmienok pre vznik nároku na invalidný dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení, teda o „zvýhodnenie“ osôb poberajúcich výsluhový

dôchodok bez toho, aby sa toto „zmäkčenie“ eliminovalo iným riešením, prípadne participáciou štátu, potom by vyvstala aj otázka ústavnosti takéhoto riešenia. ...

... nemožno nebrať do úvahy a prehliadnúť, že zákon o sociálnom poistení a zákon o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov upravujú dva samostatné vedľa seba stojace sociálne systémy, ktoré poskytujú zabezpečenie v starobe, pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa pre iný okruh osôb a za iných podmienok ustanovených týmito zákonmi upravujúcimi jednotlivé systémy. Nemožno však argumentovať protiústavnosťou všeobecne aplikovateľného modelu dôb zamestnania pre vznik nároku na invalidný dôchodok tých osôb, ktoré sú štandardnými účastníkmi tohto systému, a to len preto, že pre skupinu osôb prichádzajúcich z iného systému, ale teraz už zúčastnených vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, sú parametre nastaveného modelu dôb zamestnania pre nich náročné na splnenie a z ich pohľadu prísne až nespravodlivé. Vzhľadom na uvedené je v prvom rade vecou zákonodarcu, ako sa vyrovná s vecnou stránkou problému.

Vychádzajúc z uvedených východísk možno v závere zhrnúť, že navrhovateľom napadnuté ustanovenia zákona o sociálnom poistení, nie sú podľa názoru ústavného súdu v konflikte s čl. 39 ods. 1 ústavy ani s čl. 55 ods. 1 ústavy. ..."

Vychádzajúc z právneho názoru vyplývajúceho z citovaného nálezu Ústavného súdu možno konštatovať, že pri posudzovaní zákonnosti rozhodnutia odporkyne o nároku na invalidný dôchodok je potrebné vychádzať z ustanovení § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorých v konaní o nároku na invalidný dôchodok podľa tohto zákona nemožno prihliadať na doby, ktoré boli navrhovateľke zhodnotené pre nárok na výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z.. Bez uvedenej doby služby navrhovateľka získala obdobie dôchodkového poistenia iba v rozsahu 5 rokov a 312 dní, takže pred vznikom invalidity, teda ku dňu 14. apríla 2014 vzhľadom na dosiahnutý vek 49 rokov nespĺnila podmienku najmenej 15 rokov dôchodkového poistenia podľa § 72 ods. 1 písm. g/ zákona o sociálnom poistení, a preto jej nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 tohto zákona nevznikol.

Odvolací súd odkazuje aj na predmetnej problematike sa týkajúci záver vyplývajúci z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. marca 2019 v zmienenej veci sp. zn. 9 So/138/2014 ohľadne uplatniteľnosti Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia (č. 102), ktorý bol zverejnený v Zbierke zákonov pod č. 461/1991 Zb. s tým, že Československá socialistická republika prijíma záväzky k Dohovoru s výnimkou jeho častí IV a VI. Časť IX tohto dohovoru upravuje v Čl. 53 až 58 základné podmienky nároku na invalidný dôchodok a jeho výšku.

Podľa Čl. 56 Dohovoru č. 102 dávkou je pravidelne sa opakujúca platba vypočítaná takto:

- a) podľa ustanovení článku 65 alebo 66, ak sú chránené skupiny zamestnancov alebo skupiny ekonomicky činného obyvateľstva,
- b) podľa ustanovení článku 67, ak sú chránení všetci obyvatelia, ktorých prostriedky po dobu sociálnej udalosti nepresahujú určenú hranicu.

Podľa Čl. 57 ods. 1 ak nastane krytá sociálna udalosť, má sa dávka uvedená v článku 56 zabezpečiť aspoň:

- a) chránenej osobe, ktorá predtým, než nastala sociálna udalosť, splnila podľa určených pravidiel čakaciu dobu, ktorá môže byť buď 15 rokov príspevkových alebo zamestnania, alebo 10 rokov pobytu, alebo
- b) ak sú zásadne chránené všetky ekonomicky činné osoby, chránenej osobe, ktorá splnila čakaciu dobu troch príspevkových rokov a v ktorej mene bol za dobu, po ktorú pracovala, zaplatený určený priemerný ročný počet príspevkov.

Podľa Čl. 57 ods. 2 ak poskytnutie dávky uvedenej v odseku 1 závisí od splnenia určitej minimálnej príspevkovej doby alebo doby zamestnania, krátená dávka sa musí zabezpečiť aspoň:

- a) chránenej osobe, ktorá, skôr než nastala sociálna udalosť, splnila podľa určených pravidiel čakaciu

dobu piatich rokov príspevkových alebo zamestnania, alebo

b) ak sú zásadne chránené všetky ekonomicky činné osoby, chránenej osobe, ktorá splnila čakaciu dobu troch príspevkových rokov a v mene ktorej bola za dobu, po ktorú pracovala, zaplatená polovica určeného priemerného ročného počtu príspevkov podľa bodu (b) odseku 1 tohto článku.

Podľa Čl. 57 ods. 4 pomerné krátenie percentnej sadzby uvedenej v tabuľke pripojenej k časti XI, sa môže vykonať, ak čakacia doba pre dávku zodpovedajúcu krátenej percentnej sadzbe je viac než päť ale menej než 15 rokov príspevkových alebo zamestnania. Krátená dávka sa poskytuje podľa odseku 2 tohto článku.

Konajúci odvolací súd v zmienenej veci poukázal na to, že čo sa týka nároku na invalidný dôchodok, v zmysle § 1 ods. 3 v spojení s § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení sa tento zákon vzťahuje len na policajtov, ktorí dobu služby policajta nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok. Zákonom o sociálnom poistení sú teda chránené len určité skupiny zamestnancov, resp. skupiny ekonomicky činného obyvateľstva, nie sú však chránené všetky ekonomicky činné osoby a preto podmienka získania 15 rokov dôchodkového poistenia u poistencov vo veku nad 45 rokov (§ 72 ods. 1 písm. g/ zákona o sociálnom poistení) nie je podľa názoru odvolacieho súdu v rozpore s čl. 56 písm. a/ a čl. 57 ods. 1 písm. b/ Dohovoru č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia.

V danom prípade navrhovateľka vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia nezískala potrebnú dobu 15 rokov dôchodkového poistenia (15 rokov príspevkového obdobia alebo zamestnania). Keďže navrhovateľka vzhľadom na dobu služby policajta v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok nie je v zmysle čl. 56 písm. a/ Dohovoru č. 102 v spojení s § 1 ods. 3 zákona o sociálnom poistení chránenou osobou, nevzťahuje sa na ňu ani ustanovenie Čl. 57 ods. 2 písm. a/ Dohovoru č. 102, týkajúce sa nároku na krátený invalidný dôchodok v prípade získania menej ako 15 rokov príspevkových alebo zamestnania.

S poukazom na uvedené je podľa názoru odvolacieho súdu preskúmané rozhodnutie odporkyne súladné so zákonom a preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 OSP ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 OSP tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, keďže navrhovateľka v tomto konaní nebola úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.